

Východisková situácia, rekapitulácia:

Medzi hlavnými oblasťami západného a východného regiónu Maďarska sú už mnoho desaťročí viditeľné zásadné rozdiely v ekonomickom rozvoji, ako aj v sociálnom zložení spoločnosti, ktoré sa za posledné roky čoraz viac prehĺbujú. Zo 7 regiónov krajiny je región Severného Maďarska jedným z najmenej rozvinutých.

Ekonomickú silu a výkonnosť regiónu vystihujú najlepšie ukazovatele hrubého domáceho produktu. Na základe dostupných údajov z roku 2006 v regióne Severné Maďarsko sa vyrobilo menej ako 8% hrubého domáceho produktu. S týmito údajmi sa od polovičky desaťročia zaradil tento región na 6.miesto medzi regiónmi. Medzi nevýhody patrí situácia na trhu práce, ktorá je dôležitým aspektom ekonomickej aktivity a štruktúry obyvateľstva, a odzrkadľuje priepastné rozdiely v rámci krajiny, ako aj v rámci všetkých 27 členských krajín Európskej Únie. K nízkej úrovni zamestnanosti pribudla vysoká miera nezamestnanosti, ktorá posledne dosiahla v tomto regióne úroveň 13,6%, pričom v krajine dosahovala úroveň 7,6% a v EU 6,8%.

V období medzi 2000-2007 bola miera zvýšenia zamestnanosti aj celoštátne nízka (1,3% bodov), ale z dôvodu pomalého tempa rastu v regióne sa nožnice otvorili z 5,9% na 6,2% na úkor regiónu. Súčasne sa zväčšil aj rozdiel v úrovni miery nezamestnanosti (z 3,7% bodov na 4,9% bodov).

27 pobočiek našej organizácie v Severo-maďarskom regióne registrovalo v I-III. štvrťroku 2008 mesačne priemerne 92,8 tisíc uchádzačov o zamestnanie – je to o 3,6% viac ako v podobnom období roku 2007-, koncom októbra počet mierne klesol na 91 uchádzačov. Na ročnej báze sa celoštátne zvýšil priemerný mesačný počet uchádzačov o zamestnanie o 3,0%. Dve tretiny tvoria obyvatelia župy Borsod, 17% ich žije v ďalších dvoch župách regiónu.

Cieľovým územím nášho programu je oblasť Severo Maďarského regiónu hraničiaceho so Slovenskou Republikou, ktorá pokrýva pôsobnosť nasledujúcich úradov práce – 3 v Nógrádskom kraji (v mestách Szécsény, Balassagyarmat, Salgótarján), a v šiestich mestách župy Borsod (Ózd, Putnok, Edelény, Encs, Gönc, a Sátoraljaújhely). Okrem okresu Balassagyarmat patria viaceré z oblastí k najviac znevýhodneným mikro-regiónom.

Je možné pozorovať významné rozdiely v situácii na trhu práce na oboch stranách. Na území Slovenska bola v krajoch skúmaných prostredníctvom tohto projektu vykázaná miera nezamestnanosti 8,86% (31.10.2008). Na zložení nezamestnaných je charakteristické, že vyšší podiel nezamestnaných tvorí ženská populácia a pomer dlhodobo nezamestnaných ľudí. Kým v mestách je väčší predpoklad na umiestnenie sa na trhu práce, v prímestských oblastiach zápasia s podobnými problémami ako v regiónoch susediaceho Maďarska.

Problém v Maďarsku:

V Maďarsku, v oblastiach skúmaných prostredníctvom tohto projektu, žije 34% evidovaných uchádzačov o zamestnanie v regióne. V porovnaní s možnosťami v ostatných regiónoch Maďarska sú v tomto regióne pracovné príležitosti na trhu práce veľmi nepriaznivé. Vo viacerých obvodoch je viac ako 60% uchádzačov bez kvalifikácie, čím je pomer dlhodobo nezamestnaných a sociálne slabých vyšší ako priemer. Podiel kvalifikovaných uchádzačov s odborným vzdelaním je takmer porovnateľný, na druhej strane ale podiel absolventov stredných a vysokých škôl je oveľa menší.

Firmy podnikajúce v regióne veľmi slabo prispievajú s ponukami práce; na jedno vypísané miesto je mesačne v priemere 16-25 uchádzačov. Počas mesiacov január-október 2008 bolo do našej evidencie prijatých 51,2 tisíc uchádzačov z tohto regiónu (32% je z pohraničnej oblasti, z čoho 72% tvorili iba prechodné, sociálne pracovné príležitosti vďaka podpore zamestnanosti, pričom v ostatných regiónoch podiel podobných pracovných miest nepresiahol 53%). Zloženie uchádzačov, ktorí sa sami alebo s pomocou umiestnili na trhu práce vykazuje podobný podiel na úkor mikro-regiónov sledovaných v tomto programe.

V projekte plánujeme vychádzať z nasledujúcich poznatkov:

Projekt Omni-Bus, ktorý bol spustený v marci 2007 je druhou inovatívnou iniciatívou ÉRÁK (Regionálne školiace centrum severného Maďarska). V rámci tohto projektu bolo vyškolených 20 poradcov, ktorí technicky na vysokej úrovni vybaveným mikrobusedom prechádzali zaostalé regióny severného Maďarska, a poskytovali tam žijúcim obyvateľom poradenstvo a informácie o možnostiach zamestnania sa na trhu práce. Ročne sa podarilo prostredníctvom Omni-Bus projektu navštíviť viac ako 200 obcí a 4000 ľudí v regióne. V našom projekte by sme chceli vychádzať z možností a skúseností získaných v projekte Omni-Bus, pričom máme v pláne rozšíriť a poňať prácu v širšom kontexte. Pri realizácii vyškolíme 4 maďarských a 4 slovenských konzultantov pre sprostredkovanie informácií, a pre zabezpečenie technických záležitostí v prípade potreby.

Problém na Slovensku:

Napriek všeobecne vysokej životnej úrovni a celkovej úrovne rozvoja, Slovensko zápasí pretrvávajúcimi a veľkými rozdielmi. Je možné ho rozdeliť na 2 samostatné časti: na modernú, dynamickú a prosperujúcu Bratislavu a okolie, a na podstatne chudobnejšie časti juhu a východu krajiny. Problémy súvisiace so zaostalosťou východnej a južnej časti krajiny sú dôsledkom a pozostatkom socialistického režimu. Nepriaznivá štruktúra výroby sa ešte prehĺbila v dôsledku nasledujúcich negatívnych faktorov: zlá dopravná a chýbajúca infraštruktúra, nízko kvalifikovaná pracovná sila, negatívny demografický profil, slabé podnikateľské prostredie.

Trh práce je aj v Slovenskej Republike charakteristický silnou miestnou a regionálnou segmentáciou. Regionálne rozdiely v miere nezamestnanosti sú viditeľné predovšetkým vo východnom regióne. Priemerná miera nezamestnanosti je tu dlhodobo vysoká. V roku 1999 dosiahla miera nezamestnanosti 16% okrem Košického kraja (najvyššia bola v okrese Levoča -34,9%, v okrese Rimavska Sobota-37%, v okrese Veľký Krtíš-31,8%, v okrese Rožňava-32,6% a v okrese Trebišov 32,6%). Najnižšia miera nezamestnanosti bola na západe Slovenska a vo veľkých mestách (Bratislava, Košice). Príčiny segmentácie spočívajú v rozdieloch hospodárskeho a sociálneho rozvoja jednotlivých regiónov a mikroregiónov. Rozdiel medzi úrovňou miery nezamestnanosti na Východnom a Západnom Slovensku je vysvetliteľný niekoľkými faktormi: relatívna geografická poloha ovplyvňujúca hospodársky rast regionálnych centier, rôzne skupiny obyvateľstva v národnom hospodárstve, kultúrna a etnická skladba, obchodná činnosť a jej diverzifikácia, úroveň infraštruktúry.